

Weging van het waterbelang - Pater Sangersbrug

De Vlaamse Waterweg NV

11 januari 2024 - Public

Contactpersoon

C.R.
Adviseur Water

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Waterbeleid	5
3	Huidige situatie	7
4	Toekomstige situatie	11
5	Samenvatting	13
 Colofon		 14

1 Inleiding

Aanleiding en doelstelling

De Vlaamse Waterweg heeft als voornemen de Pater Sangersbrug te vervangen. Om de realisatie van dit plan mogelijk te maken worden er verschillende aspecten behandeld. In deze rapportage wordt de weging van het waterbelang verder toegelicht. Arcadis Nederland is gevraagd een weging van het waterbelang op te stellen voor het Nederlandse deel van het plangebied.

De weging van het waterbelang is onderdeel van de bestemmingsplanwijziging. Waterbeheerders worden tijdens het proces van de watertoets betrokken bij de planvorming om zo een duurzame omgang met hemel-, grond- en oppervlaktewater te waarborgen en “water” mee te laten wegen in het planproces. De watertoets is een verplicht onderdeel van een ruimtelijke ordeningsprocedure en opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Per 1 januari 2024 is de omgevingswet in werking getreden, hiermee wijzigt de watertoets in een “weging van het waterbelang” (5.37 – besluit kwaliteit leefomgeving). De weging van het waterbelang geldt bij het vaststellen van het omgevingsplan. De gemeente en/of ontwikkelaar moet de opvattingen van de waterbeheerder betrekken bij het omgevingsplan. Dit geldt in het algemeen voor alle waterbelangen.

Omschrijving van het plangebied

De Pater Sangersbrug bevindt zich aan de Maaseikerweg te Maaseik (Figuur 1). De brug verbindt het Nederlandse Roosteren en de Belgische plaats Maaseik (N296). Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 7,5 ha. Een groot deel hiervan is onbebouwd. Het grootste gedeelte van het plangebied bestaat uit onverharde bermen met centraal gelegen de wegverharding van beton.

Het wordt overwogen om de Pater Sangersbrug te herbouwen, waarbij de nieuwe brug circa 50 tot 60 meter in zuidelijke richting zal worden verplaatst om de verbinding met de weg Schansberg te kunnen realiseren. De herbouw wordt aangegrepen om niet alleen de functionele maar ook de recreatieve fiets- en voetvoorzieningen op de brug te optimaliseren. Tijdens de bouw van de nieuwe brug kan de oude brug in stand worden gehouden.

De Pater Sangersbrug is in Vlaams beheer. De beheerder van het oppervlaktewater de Maas is Rijkswaterstaat.

Figuur 1. Plangebied (linksboven), huidige aanblik Pater Sangersburg (rechtsboven) en sfeerimpressie nieuwe situatie (onder).

2 Waterbeleid

Europese kaderrichtlijn water

Op 22 december 2000 is de Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht geworden. De KRW is een Europese richtlijn, die bedoeld is om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater op goed niveau te krijgen en te houden. Het Rijk is verantwoordelijk voor het nationale beleidskader en de strategische doelen en maatregelen voor het waterbeheer in Nederland. De Minister van Infrastructuur en Milieu is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het Rijk is opsteller van het Nationaal Waterprogramma 2022-2027, wat het Nationaal Waterplan heeft vervangen. In het Bestuursakkoord Water (BAW, 2011) en een aanvulling hierop (2018) zijn het Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven maatregelen voor een doelmatig waterbeheer overeengekomen.

Nationaal bestuursakkoord water

Op basis van het rapport van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw en het kabinetsstandpunt 'Anders omgaan met water' hebben het Rijk, de provincies, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) ondertekent. Het NBW is doorgevoerd in de provinciale en regionale beleidsplannen.

Relevante aspecten uit het NBW zijn:

- Toepassen van de watertoets als procesinstrument op alle waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Het doel van de watertoets is waarborgen dat waterhuishoudkundige doelen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen.
- Toepassen van de trits schoonhouden - zuiveren - schoon maken, met als eerste insteek het voorkomen van vermenging van schoon hemelwater van dakvlakken en afvalwater en het gebruik van bijvoorbeeld een bodempassage voor hemelwater van druk bereden straatvlakken.
- Wateropgave (de benodigde bergingscapaciteit voor het opvangen van pieken in neerslag) bepalen aan de hand van de NBW-normen regionale wateroverlast. Voor stedelijk gebied geldt een norm van $T=100$ (neerslaggebeurtenis die statistisch berekend eens in de 100 jaar voorkomt).

Waterschap Limburg

Het beleid van het waterschap Limburg is vastgelegd in de Waterschapsverordening. Dit besluit is in werking getreden per 01-01-2024. In de Waterschapsverordening staan regels over wat er wel en niet mag in en rondom het water in ons werkgebied. Met deze regels beschermen we de dijken, sloten, waterstanden en grondwaterstanden in Limburg. Deze regels bevatten een verbod op het lozen in een oppervlaktewater zonder vergunning of vrijstelling. Denk hierbij aan activiteiten die niet plaatsgebonden zijn, activiteiten die kortdurend zijn of activiteiten waarbij geen sprake is van bedrijvigheid. Een voorbeeld hiervan zijn lozingen van afvloeiend hemelwater; van wegen en andere verharde oppervlakken op oppervlaktewater.

Bij afvoer en lozing van hemelwater afkomstig van nieuw aangelegd verhard oppervlak wordt het stand-still beginsel (waterneutraal bouwen) gehanteerd. Dit wil zeggen dat er bij een toename van het verhard oppervlak het debiet van de lozing uit een gebied niet toe mag nemen. Een ontwikkeling waar bestaande verharding wordt vervangen voor nieuwe verharding wordt ook gezien als een toename aan verharding. Ook bij kleine ontwikkelingen vangt de initiatiefnemer zijn eigen water op. Waterschap Limburg hanteert geen ondergrens. Dynamische bergings- en infiltratievoorzieningen dienen minimaal gedimensioneerd te worden op met een inhoud van 80 mm in het (noordelijk) beheergebied van Waterschap Limburg.

Als infiltreren aantoonbaar niet of nauwelijks mogelijk is kan een dynamische bergings-/infiltratievoorziening aangelegd worden met leegloopvoorziening. Om afwenteling naar benedenstrooms te voorkomen mag hiermee in Limburg

maximaal 2 l/s/ha geloosd worden. Er dient boven de inhoud van de dynamische berging een waking gehanteerd te worden van minimaal 25 cm. Geadviseerd wordt een waking van 50 cm te hanteren.

Omgevingsvisie Limburg en het Provinciaal Waterprogramma

In de Omgevingsvisie staan vanuit een langetermijnperspectief de belangrijkste wateropgaven, provinciale belangen en rolopgaven. In het Waterprogramma en de daarmee samenhangende uitvoeringsprogramma's en projecten worden die concreet uitgewerkt. De verplichtende keuzes en regels komen in de Omgevingsverordening. Samen met hun partners voorziet de Provincie in monitoringssystemen en een regelmatige herijking van beleid.

Het provinciaal Waterprogramma werkt, voor zover het de uitvoering van de EU-waterrichtlijnen betreft, op grond van de Omgevingswet rechtstreeks door naar het Waterschap. In het Waterprogramma wordt de doorwerking van andere aspecten van het waterbeleid naar het Waterschap en de doorwerking naar andere partijen door middel van de inzet van de instrumenten van de Omgevingswet uitgewerkt.

Keuzes en ambities worden verder geconcretiseerd in het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027. Die gaan onder andere over:

- Een ecologisch gezond, veerkrachtig en adaptief watersysteem om weersextremen zoveel mogelijk op een natuurlijke wijze op te vangen.
- Een integrale en realistische benadering van hoogwaterbescherming, wateroverlast, watertekort, verdroging en de verbetering van de waterkwaliteit in het gehele stroomgebied van de Maas.
- De zoetwatervoorziening (voor drinkwater en andere functies), natuurherstel, watersysteemherstel, waterveiligheid, landbouw, landschap en de stikstofproblematiek wordt in samenhang gezien en aangepakt.

Gemeente Echt-Susteren

De gemeente Echt-Susteren wil, in samenwerking met het Waterschap Limburg (voorheen Waterschap Roer en Overmaas) en het Waterschapsbedrijf Limburg, het watersysteem en de waterketen op orde hebben en houden. Hiervoor heeft de gemeente een waterplan opgesteld. Het doel van het waterplan is het vastleggen van de gemeenschappelijke lange termijnvisie van de gemeente Echt-Susteren, Waterschap Limburg en de overige waterpartners. De visie omvat alle wateraspecten binnen de gemeente en dient te worden uitgewerkt naar een concreet en pragmatisch uitvoeringsprogramma. Dit waterplan beslaat de periode 2010-2027. De voor deze ontwikkeling relevante randvoorwaarden uit het waterplan zijn:

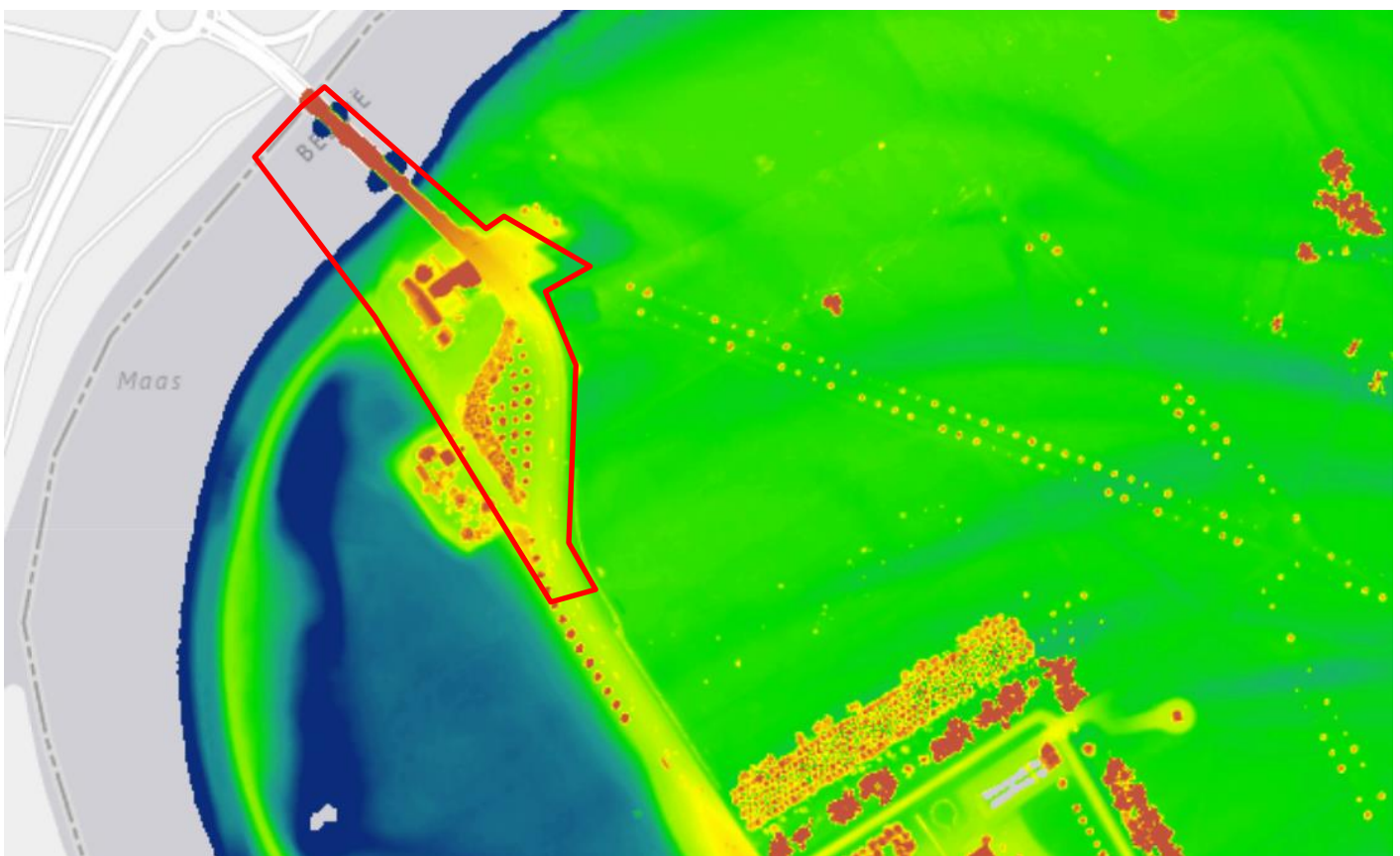
- Verhard oppervlak mag niet worden aangesloten op de riolering, maar dient te worden afgekoppeld; dit is onafhankelijk van welk rioolstelsel er al ter plaatse ligt of nog moet worden aangelegd.
- De voorkeur gaat uit naar hergebruik van regenwater. Indien niet mogelijk dient het water bovengronds of ondergronds af te stromen naar een centrale infiltratievoorziening of naar het oppervlaktewater.

3 Huidige situatie

Inzicht in de huidige geohydrologische situatie is van belang om de effecten van de ontwikkeling in beeld te krijgen en voor de uitwerking van de waterhuishouding van de toekomstige situatie. Navolgend zijn de hoogteligging, huidige bodemopbouw, grondwaterhuishouding en oppervlaktewatersituatie beschreven.

Hoogteligging

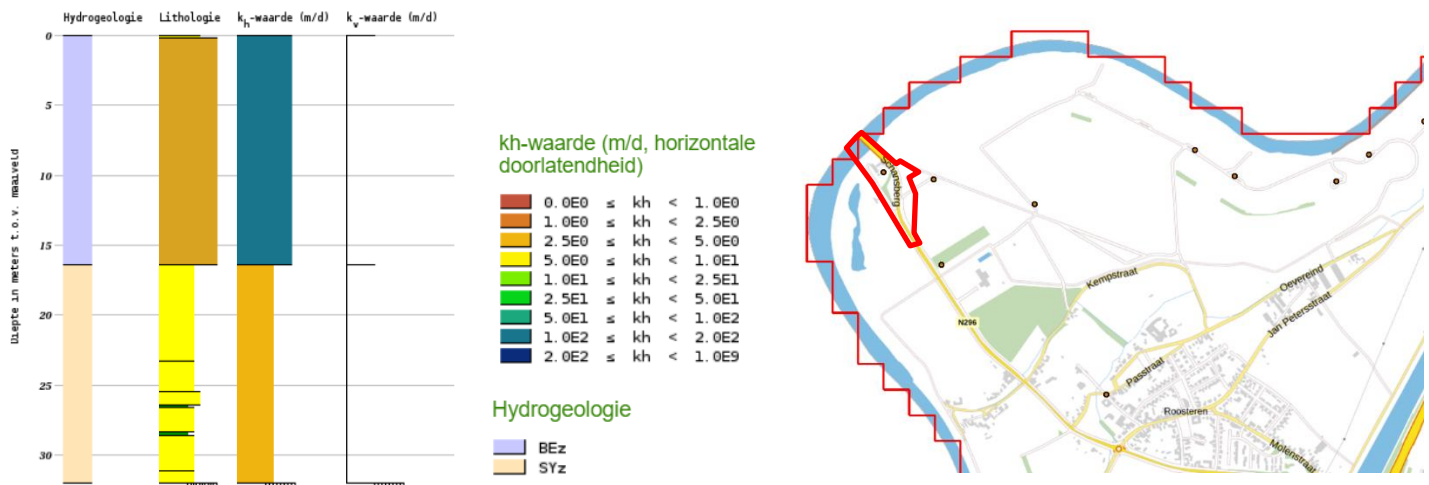
De globale hoogteligging van het plangebied is weergegeven in Figuur 2. Hierin is te zien dat het maaiveld binnen het plangebied ligt op ca. NAP +29,70 m, met een lagergelegen deel in het noorden en oosten (1 tot 1,5 m). Ten zuiden en westen van het plangebied ligt het maaiveld lager, op ca. NAP +25,30 m.

Figuur 2. Hoogteligging van het plangebied (AHN4).

Bodemopbouw

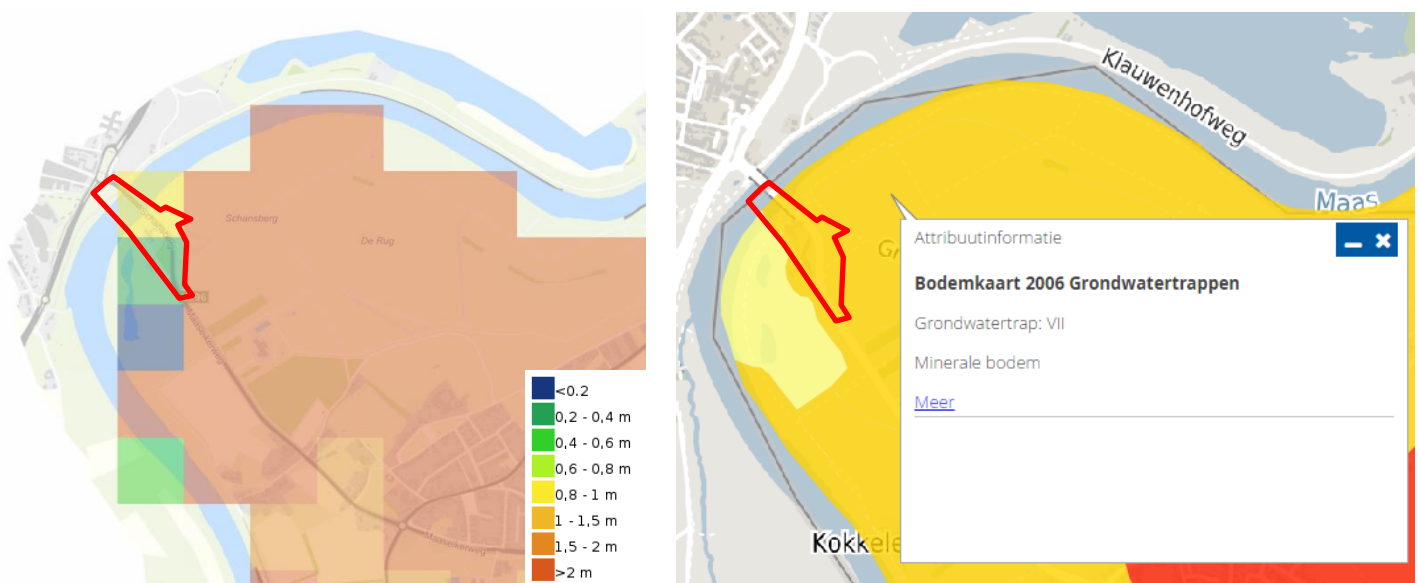
Voor de bodemopbouw is gebruikt gemaakt van de gegevens uit DINOloket (dinoloket.nl). Figuur 3 toont de bodemopbouw binnen het plangebied op basis van het REGIS II v2.2 (DINOloket – TNO). Hieruit volgt dat de ondiepe ondergrond voornamelijk uit zand bestaat. De gegevens tonen een zandige bovengrond tot circa 32 m beneden maaiveld met een doorlatendheid tussen 5 tot 10 m/dag tot 32 m beneden maaiveld. Op basis van de bodemopbouw en doorlatendheid kan geconcludeerd worden dat de ondergrond geschikt is voor infiltratie.

Figuur 3. Bodemopbouw en doorlatendheid op basis van het REGIS II v2.2 model.

Grondwater

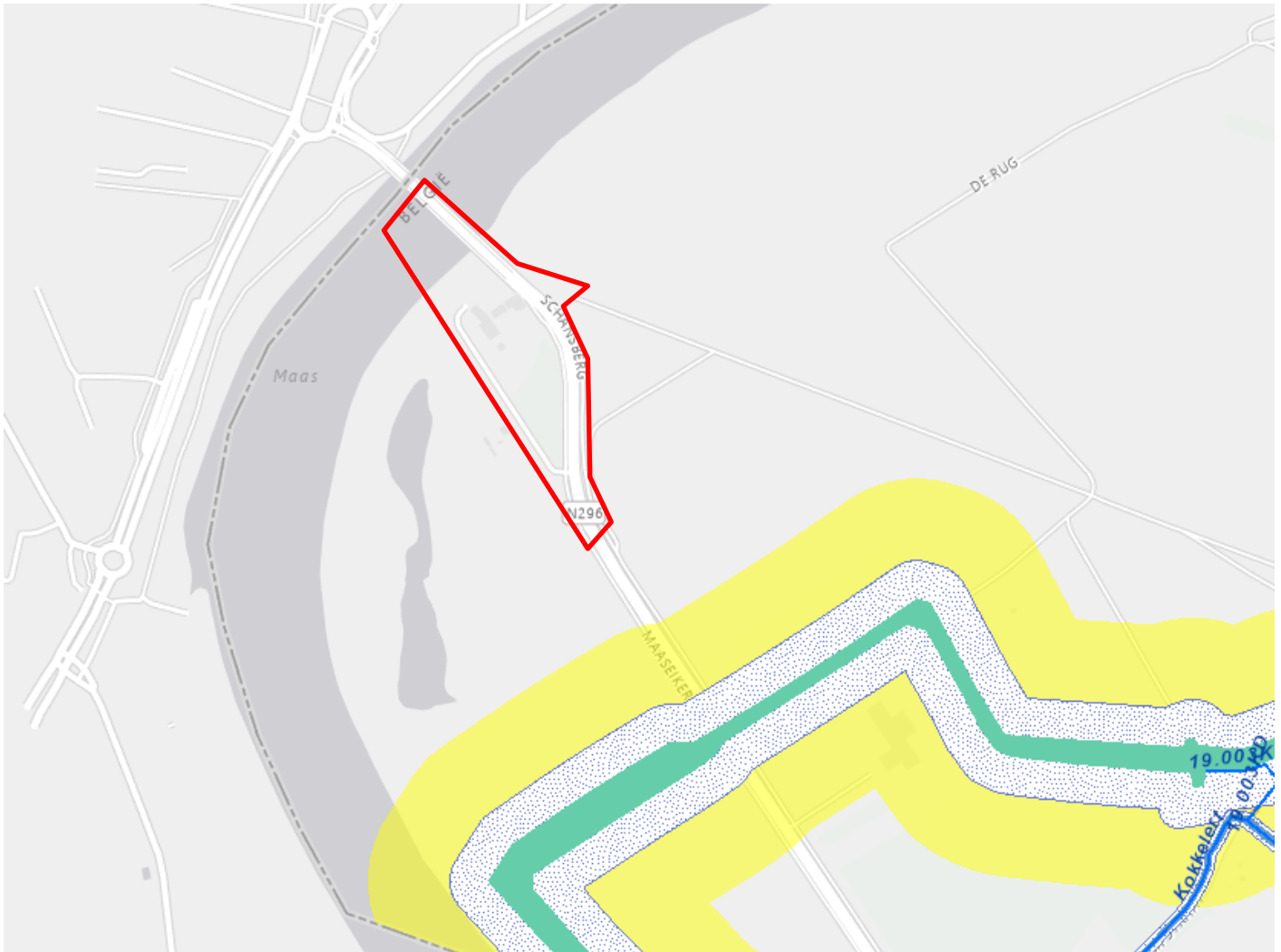
In het DINOloket zijn er geen recente peilbuizen in de directe omgeving van het plangebied beschikbaar. Om inzicht te krijgen in de grondwaterstanden binnen het plangebied zijn andere bronnen gebruikt. De Klimaat-effectatlas geeft ook een indicatie van de GHG in de huidige situatie (Figuur 4, links). Hieruit volgt een GHG van dieper dan 2 m beneden maaiveld. De grondwatertrappen binnen dit plangebied zijn grotendeels VII en deels bVI (Figuur 4, rechts). Dit houdt in dat de GHG dieper dan 1,40 m beneden maaiveld zit (VII) en ten westen van het plangebied tussen de 40 en 80 cm beneden het maaiveld. Deze bronnen tonen aan dat de grondwaterstand geen beperking vormt voor oppervlakkige infiltratie. Voor meer inzicht in de grondwaterstanden kan er een peilbuis geplaatst worden waarmee de grondwaterstand binnen het plangebied gemonitord kan worden.

Figuur 4. GHG in huidige situatie (links) en grondwatertrappen in plangebied (rechts).

Oppervlaktewater

In de legger van Waterschap Limburg zijn de hoofdwatergangen weergegeven (Figuur 5). Binnen het plangebied liggen geen hoofdwatergangen. Ten noorden en westen van het plangebied stroomt de Maas. Ten zuiden van het plangebied bevindt zich een beschermingszone en waterkering kernzone. Deze valt echter buiten het plangebied.

Figuur 5. Legger Waterschap Limburg.

Overig

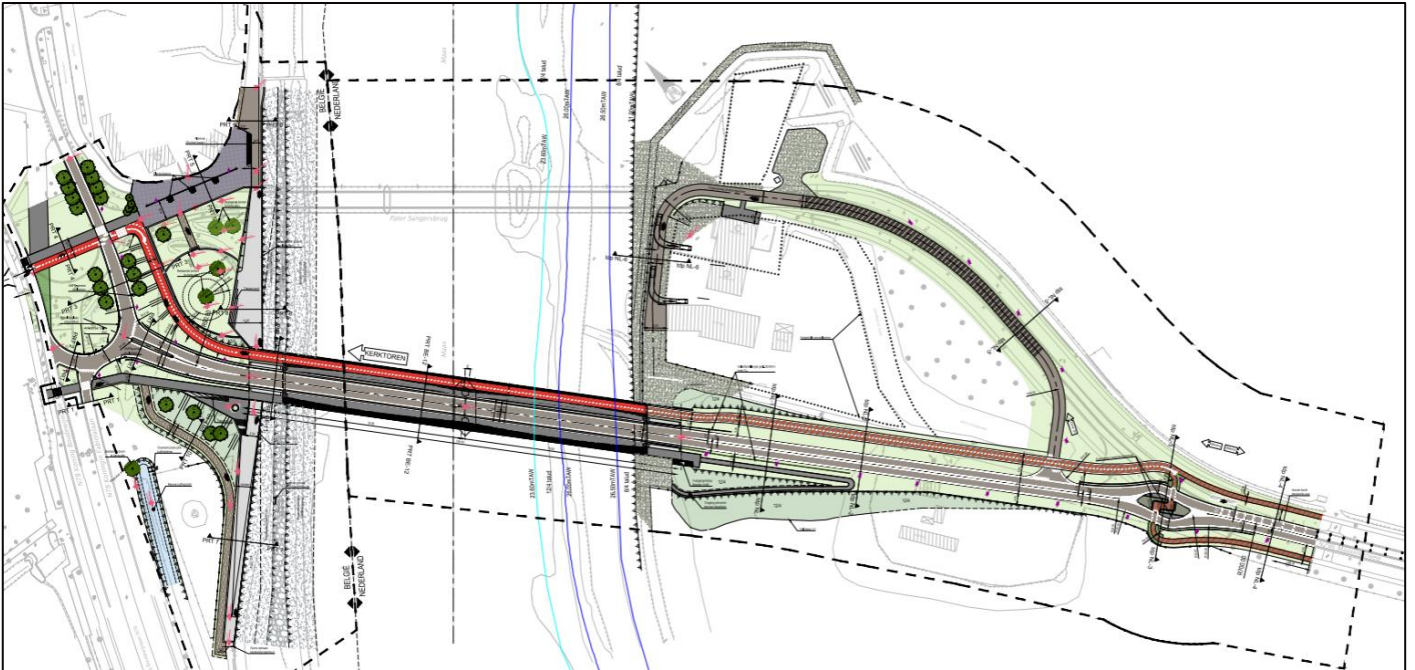
- Binnen het plangebied is er al verharding aanwezig. De bestaande brug wordt opnieuw gebouwd, echter op circa 50 m ten zuiden van de huidige locatie.
- In het noorden van het plangebied ligt een Natura 2000 gebied (HR, habitatrictlijn) (Figuur 6, links). Een toename of verandering van verharding en gebruik kan verdroging en vermindering van de waterkwaliteit veroorzaken. Het gebruik (brug) en de toename van verharding neemt ten opzichte van de huidige situatie af door de efficiëntere verbinding met de Schansberg. Dit plan heeft daarmee geen negatieve impact op het Natura 2000 gebied ten opzichte van de huidige situatie.
- Het hele plangebied ligt binnen KRW-gebied (Figuur 6, rechts). Gezien de functie in de toekomstige situatie gelijk blijft aan de huidige situatie, is er geen aanvullende impact op mogelijke verslechtering van de waterkwaliteit.

Figuur 6. Natura 2000 gebied (links) – bron: atlas van de leefomgeving; en KRW oppervlaktewater (rechts) – bron: Rijkswaterstaat.

4 Toekomstige situatie

Het doel van dit onderzoek is om de inpassing van de bergingsopgave te toetsen en een principe ontwerp te geven voor de berging van het afstromend hemelwater. Figuur 7 toont het ontwerp van de Pater Sangersbrug.

Figuur 7. Globaal grondplan ontwerp van de vernieuwde Pater Sangersbrug (Maasbrug) te Maaseik.

Toename verharding

In de toekomstige situatie wordt de Pater Sangersbrug circa 50 tot 60 meter ten zuiden van de huidige brug geplaatst en aangesloten op de Schansberg (Figuur 7). De huidige brug zal gedurende de bouw van de nieuwe brug beschikbaar blijven (Figuur 8, links). Na opening van de nieuwe brug wordt de oude brug verwijderd. Voor de toename in verharding wordt daarom enkel gekeken naar de nieuwe brug, i.e. de situatie zodra de oude brug verwijderd is. Kijkend naar de toename van verharding neemt het aandeel verharding ten opzichte van de huidige situatie af door de efficiëntere verbinding met de Schansberg.

Figuur 8. Huidige en toekomstige locatie Pater Sangersbrug.

Bergingsopgave

Wanneer een lozing vanuit een inrichting of activiteit zowel plaatsvindt op rijkswater als op waterschapswater, dan is het hoogste bevoegd gezag, in dit geval Rijkswaterstaat, het bevoegde gezag. Dit betekent dat Rijkswaterstaat in dit plangebied het bevoegde gezag is. Voor de omgang met hemelwater wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Omdat het een verplaatsing en geen extra verharding betreft, is er geen versnelde afvoer naar oppervlaktewater. Hierdoor is geen extra waterberging noodzakelijk. Voor dit plan bestaat daarom geen bergingsopgave.
- Afwatering zal via bermen richting het naastgelegen groen plaatsvinden. Aandachtspunt hierbij is dat afstromend water geen overlast veroorzaakt voor de aanwezige woningen aan de Schansberg (nummer 3 en 5). Verwachting is dat door het huidige verschil in hoogteligging en de hoge infiltratiecapaciteit van de bodem geen wateroverlast ontstaat.
- Het plan heeft geen negatieve of aanvullende negatieve impact ten opzichte van de huidige situatie op de waterkwaliteit en het Natura 2000 gebied in relatie tot verdroging.

Waterkwaliteit

De verkeersbelasting blijft ongewijzigd ten opzichte van de huidige situatie. Hierdoor zal het (negatieve) effect op de waterkwaliteit van afstromend hemelwater ongewijzigd blijven. Wij adviseren verder gebruik te maken van milieuvriendelijke bouwmaterialen en het achterwege laten van uitlogende bouwmaterialen zoals lood, koper, zink en zacht PVC. Deze stoffen kunnen zich ophopen in het water(bodem)systeem en hebben hierdoor een zeer nadelige invloed op de water(bodem)kwaliteit en ecologie.

5 Samenvatting

- **Waterkwantiteit** – het plan heeft in de toekomstige situatie geen negatieve of aanvullende negatieve impact op de waterkwantiteit ten opzichte van de huidige situatie.
- **Waterkwaliteit** – het plan heeft in de toekomstige situatie geen negatieve of aanvullende negatieve impact op de waterkwaliteit ten opzichte van de huidige situatie.
- **Oppervlaktewater** – het plan heeft in de toekomstige situatie geen negatieve of aanvullende negatieve impact op het oppervlaktewater ten opzichte van de huidige situatie.
- **Grondwater** – de ondergrond van het plangebied heeft een goede infiltratiecapaciteit aangezien de bovengrond is opgebouwd uit zand (en grind). Dit vormt geen beperking voor de infiltratiemogelijkheden in het plangebied.
- **Afvalwater** – niet van toepassing in dit plan.
- De **landschappelijke aspecten van water** – het plan heeft in de toekomstige situatie geen negatieve of aanvullende negatieve impact op de landschappelijke aspecten van water ten opzichte van de huidige situatie.

Colofon

WEGING VAN HET WATERBELANG - PATER SANGERSBRUG

KLANT

De Vlaamse Waterweg NV

AUTEUR

C. R.

PROJECTNUMMER

30128693

ONZE REFERENTIE

MUTDD55N6D43-956383577-1035:01

DATUM

11 januari 2024

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

G.v.K

Specialist Water & Klimaatadaptatie

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende ontwerp- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij helpen onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Wij zijn met 36.000 mensen actief die in ruim zeventig landen meer dan €4,2 miljard aan omzet genereren. Wij helpen UN-Habitat met onze mensen, die kennis en expertise leveren om de moeilijke leefomstandigheden te verbeteren in gebieden die lijden onder de gevolgen van klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 220
3800 AE Amersfoort
Nederland

T **+31 (0)88 4261 261**